

„Da bodo vsi eno, kakor ti, Oče, v meni in jaz v tebi, da bodo tudi oni v nama eno, da bo svet veroval, da si me ti poslal.“ (Jan 17,21)

Slovenski duhovnik po koncilu

„Kako si predstavljam slovenskega duhovnika po koncilu“: na to temo je avtor laik govoril 23. VIII. 1966 v Trzizumu (Tricesimo) pri Vidmu slovenskim zamejskim duhovnikom. Govoril je prosto, opirajoč se na površno skico. V pričujočem zapisu, v katerega se je čez čas omenjena skica razvila, je govorjeno vsebino razširil in poglobil, tako da je to v bistvu nova reč. Pač pa je zaradi živosti ohranil predevalno obliko.

Avtor bi rad poudaril, da odgovornost za vsebino obvezuje izključno njega.

Za svetnike, kolikor jih danes živi v Cerkvi — in mogoče jih je več kot kdajkoli, prav v dialektičnem sorazmerju z zlom, ki nas preplavlja —, II. vatikanski koncil ni bil potreben.

Svetniki so dognali v sebi koncil pred koncilom.

Dne 23. junija 1900 je Charles de Foucauld pisal grofu Henryu De Castries:

„Na maroški meji bi radi ustanovili ne kakšne kartuzije, ne kakšne velikega ali bogatega samostana, ne kakšnega kmečkega posestva, ampak nekakšno ponižno in majhno puščavniško oporišče, kjer bi nekaj ubogih menihov lahko živelo od nekaj sadja in od nekaj ječmena, ki bi si ga sami pridelali, v ozkem ograjenem prostoru, sredi pokore in molitve Najsvetejšega, ne da bi stopili iz svoje klavzure ali pridigali, ampak nudeč gostoljubje vsakomur, ki bi se pojavil, dober ali slab, prijatelj ali sovražnik, musliman ali kristjan. In to z evangelizacijo, ne z besedo: s prisotnostjo Najsvetejšega, z darovanjem svete daritve, z molitvijo, s pokoro, z izpričevanjem evangeljskih kreposti in z ljubeznijo: in to naj bi bila bratska in vesoljna ljubezen, da bi do zadnjega grižljajava razdelili kruh s katerim koli neznanecem, revežem, gostom in da bi sprejeli vsakega človeka kakor ljubljenega brata.“

Ali ni ves duh nedavnega koncila v tej neuradni konstituciji, ki jo je bivši francoski oficir in bivši član Geografskega inštituta na Sorboni napisal šestdeset let pred Vatikonom II?

Kot vrnitev k izvirom — in to je koncil hotel biti — ni bil torej potreben svetnikom, saj je izvir njihov normalni napoj, od Avgušтина do Mandiča: potreben je bil celot-

nemu telesu Cerkve, v katerem so svetniki le elita elite.

S tem sem nakazal vidik, ki naj bi vodil to moje razmišljanje.

Na vprašanje, kako si predstavljam slovenskega duhovnika po koncilu, bi bil zategadelj možen tudi lapidaren odgovor: kakor bi si ga več ali manj predstavljal sto let pred koncilom ali sto let po njem — kadarkoli.

Razume se, da v tem primeru jemljem izraz „duhovnik“ več ali manj kot soznačnico za „ideal“: človek pač, ki do kraja doume in živi svoje duhovništvo v določeni zgodovinski situaciji svojega naroda.

Takšen duhovnik, zgodovinsko slučajno Slovenec, bi, opajajoč se ob omenjenem viru, lahko živel koncil že davno pred njim. Ali ni n. pr. naš Štomšek ravnal tako, ko da si je bil dekret o ekumenizmu že prebral?

Ne dvomim, da je med slovenskimi duhovniki več skritih Štomškov kot med slovenskimi laiki skritih Plečnikov: toda mislim, da bi bilo le prevelikodušno trditi, da koncil njim ni bil potreben.

Potreben je bil vsakomur, duhovniku in laiku, ki si ne dela iluzij o sideralni razdalji, ki ga loči od ideala.

Duhovnik — človek

Profesor Jože Gregorič pripravljaja študijo o liku slovenskega duhovnika v slovenski literaturi: dražljiva tema! Res bi človeka zanimalo, kako se je ta človeški tip, ki je zarezal v naš narodni razvoj globlje kot kateri koli drugi, tako da bi lahko v šali rekli, da ga skoraj ni Slovenca, ki ne bi tako ali drugače dišal po cerkvi, izrazil v zrcalu naše besede. Bo rezultanta, kakršna bo izšla iz gradiva, kaj dosti sovpadala z vzorom, ki sem ga omenil, tudi če se bo omejevala na takšno apologetično gradivo, kakršen je Pregelj, da sploh ne govorim o Cankarjevem duhovniku? Dvomim. Človek, ki razmišlja o tem, se težko izogne vtisu, da je mogoče tudi iz naše literature prešla v podzavest slovenskega človeka silhueta, ki mogoče le ni prototip mistika: prej

je to čisto zemsko nadarjen, prej oblaster kot skromen, gosposko distanciran človeški tip, nikakor brez smisla za zadeve tega sveta. Da je ta silhueta v osnovi krivična — in po mojem je —, bo moral še meritorno dokazati zgodovinar slovenskega katolicizma, kakršnega še nimamo. To bo lahko dokazal le kakšen slovenski Daniel-Rops. Toda dejstvo je, da je žareča potreba dneva v ogroženem vinogradu maledga naroda vsilila slovenskemu duhovniku — za razliko od duhovnika pri večjih narodih — vrsto buditeljskih, organizatoričnih in tudi gospodarskih dolžnosti, ki so v očeh slovenskega človeka njegovo podoba le preveč sekularizirale. Da se je tudi sem vrinil kliše, bi lahko dokazali n. pr. ob Janczu Evangelistu Kreku, ob človeku, ki ga lahko vzamemo celo za simbol, če pomislimo, da se je ob njem vnel genij pesnika, kakršen je bil Župančič. Ta masivni prerok kmečkega zadrugarstva je n. pr. bil tudi ostri podsmreko na Prtovcu, da je s kolegom čisto kontemplativno pomodroval o bistvu smrtnega greha. Toda naj bo ta kliše zgodovinsko bolj ali manj upravičen, eno drži: ta sekularizirana predstava slovenskega duhovnika hitro izginja, skladno z izginjanjem toliko naših narodnih struktur. Z neusmiljeno roko jo je začela na veliko brisati zgodovina. Kolikor bi je še ostalo, je pristopil s svojo gobo koncil.

Posvetna nadstavba, kolikor jo je liku slovenskega katoliškega duhovnika vsilila od Trubarja do Finžgarja narodna potreba dneva, izginja na ta način, da se na tem liku tostranska masivnost javnega delavca umika eshatološki milini svečenika.

Slovenski duhovnik bi se lahko upiral tej spreminjavi le za ceno, da ne bi preslišal samo ure zgodovine, ampak tudi uro Cerkve: je treba pripominjati, da bi tako preslišal tudi Urarja, ki navija tako prvo kakor drugo? Nasprotno bo moral to spreminjavo radostno sprejeti: vprašal se bo, ali mu morda pri tem ni odvreči samo balasta, ki je doslej njegovo svečeništvo obremenjeval.

Novo kvašenje, ki ga je dvajset let po vojni razločno čutiti v slovenskem katolicizmu — in morda bodoči zgodovinar ne bo našel zanj ustreznije oznake kakor renesan-

9D 1595/1922

sa — menda ne govori proti tej perspektivi.

Kakšen naj bo torej novi lik tega slovenskega pokoncilskega duhovnika?

Kaj pričakuje od njega laik?

Slovenski duhovnik se bo moral živjeti v to, da laik ne pričakuje prvenstveno od njega, niti da bo prosvetar niti graditelj niti kulturik. Celo tega ne pričakuje od njega prvenstveno, da bo duhovnik. Prvo, kar pričakuje od njega, je, da bo — človek.

Ne čudite se temu!

„**Gratia praesupponit naturam**“: ni to Akvinčan? In koncil je prav tako podčrtal vlogo vesti pri vprašanju verske svobode kakor je podčrtal vlogo ljubezni v zakonu in kakor je podčrtal vlogo bratske odprtosti pri ekumenizmu. Ne pomeni to z drugimi besedami, da more iti povračanje k izviru evangelija samo v korak s povračanjem k naravi, temu nakazanemu evangeliju?

Gre torej za vprašanje človečnosti pri duhovniku: za vrsto lastnosti, utemeljenih v osnovni človeški etiki, brez katerih se utegne katera koli nadstavba, tudi religiozna, spreveči — tako pri laiku kakor pri duhovniku — v psihotiko, in to lahko kar odbijajočo.

Vzemite svetnike, ki za vas celo ne morejo biti izhodišče, o katerem lahko dvomite: njihova prva apologetika je bila predvsem njihova večkrat brezmejno očarljiva človečnost.

To, kar je pri njih predvsem padalo v oči, je bila intenzivnost človeškega ideala, ki so ga bili v sebi uresničili: ideal, ki bi prevzel grškega stoika, kolikor ga ne bi motila pri njih tista bivanjska realnost, ki se ji z drugo besedo pravi ponižnost.

Frančišek Saleški, ki zaloti svojega kočijaža, ko hoče v pismu prvič izpovedati ljubezen izvoljenki, pa sede na njegovo mesto za mizo on — ženevski škof! —, češ da „se bo pri pisanju že bolj znašel on“.

Terezija iz Lisieuxa, ki si na dan svojih obljub, v že prvi pomladi, prav poetično zaželi snega, ki naj bi praznično pobelil vrt karmela.

Janez Cafasso, ki se ne ustraši niti bordela, kjer je rodila žena zaprtega zločinca, da lahko vzame od nje dojenčka in ga skozi mesto ponese na svojih rokah pokazat očetu, ki čaka na to osrečujoče doživetje za zamreženim oknom zapora.

Leopold Mandić, ki se razdaja ljudem, tudi kadar ga oblegajo s čisto bagatelnimi skrbmi, kakor kadar je na primer treba izslediti ukradenega mežga.

Hagiografija je predvsem enciklopedija človeškosti: v njej se svetništvo izkazuje za to, kar dejansko je: človeška normalnost, razcvetena do popolnosti.

Sodobni duhovnik se mora zavdati, da v današnjem laiciziranem

— recimo kar paganiziranem — svetu njegova osebna človečnost ostaja večkrat edino, na kar more pri svojih človeških stikih računati.

Ves nekrščanski svet je tako presunljivo prisluhnil sporočilu Janeza XXIII., ker ga je očaral edinstven humanizem tega Petrovega naslednika.

Kaj nezavedno pričakuje od modernega duhovnika celo ateist? To, česar a priori ne more pričakovati od nikogar drugega, ne od zdravnika, ki je lahko tudi specialist za morjenje, ne od inženirja, ki je lahko tudi tehničar barbar, ne od jurista, ki je lahko tudi prestižer s črko. Veren ali neveren išče moderni človek, ta žrtev razčlovečenega sveta, nezavedno v duhovniku nekaj, kar naj potrdi tisti človeški ideal, ki v njem tako ali drugače kljub vsemu živi.

Hoče, da pri duhovniku naleti predvsem ne na takšnega ali drugačnega strokovnjaka, ampak na človeški tip, ki je neprimerno redkejši — na dobrega, uvidevnega, pozornega, velikodušnega, uslužnega, pogumnega, zanesljivega človeka.

Sredi tehnicizacije, ki nas telesno osvobaja, a duhovno duši, človeka ni nehalo žejati po naravnem, humanem, odprtem.

Nič ni bolj tragičnega, kakor čega v tem nezavednem pričakovanju razočara — duhovnik.

Večkrat sem slišal od ljudi, ki so daleč od vere, vzklík: „Kaj takega on, ki je duhovnik!“

To je simptomatična zagrenjenost: to je nevernost, ki je nevede pri duhovniku nekaj iskala.

Bili so časi, ko se je slovenski duhovnik lahko tudi pustil iskati: ni slučaj, da je bil pri Slovencih duhovnik kratko „gospod“. Odslej bo moral iskati sam.

Sicer je menda to glagol, ki ni tuj evangeliju: slovarček bi lahko naredil iz mest, kjer Sin človekov „išče“.

Iskati — vernega, da ga utrdi, ker je lahko za koga verjeti strašno lahko, za koga pa spet strašno težko, za koga pa eno in drugo skupaj. Nevernega, da vsaj razprši predsodek v njem, kar ne bo majhen dosežek: vsi tonemo v predsodkih. Bojujočega se ateista, da mu dokaže, da se lahko skupaj porazgovorita meščana istega človeškega mesta.

V tem svojem novem pristopu bo moral posebej slovenski duhovnik, ki mu je osnovno „forma mentis“ dal juridizem tridentinskega koncila, demontirati določen psihološki arzenal, ki se je preživel. Pri tem mu zgodovina naravnost izvedensko pomaga, da lahko za tem smemo slutiti kar previdnostno režijo.

Kristjana bo moral iskati daleč preko ograje religiozno več ali manj osveščene, več ali manj tradicionalistične črede, ki jo vidi

VABILO NA NAROČBO

V tisku je prvi del dr. Kolaričevega življenjepisa „Škof Rožman“ (do prevzema ljublj. škofije). Prednaročila sprejema Družba sv. Mohorja v Celovcu. Prvi del bo obsegal 400 strani. Broš. 4.—, vez. 5.— dol.

vsako nedeljo zbrano okrog sebe pri službi božji. Moral bo teološko doumeti prav vso širino klaviature, na katero lahko s svojo nedoumljivo roko Resnica, Pravica in Ljubezen igra. Pri tem se bo njegovo obzorje sprostilo, njegova človečnost se bo razmaknila, njegovo upanje se bo poneizmerilo.

Namreč: če bo skušal najti potencialnega kristjana povsod tam, kjer bo videl takšno ali drugačno angažiranost za absolutnim, zagon, ki presega posameznikov bivanjski egoizem, kakršnokoli vero v vrednoto.

Hotel sem biti nalašč previden, da bi vam lahko tem frapantnejše postregel z intuicijo človeka, ki ni laik, ampak duhovnik, celo jezuit, če se ne motim: Eugène Joly.

Naj vam navedem stran iz knjige **Le beau risque de la foi** (Bloud et Gay, Paris):

„Egoizem zapre človeka samega vase in mu ne da, da bi spoznal Boga, ki je ljubezen.“

V nasprotju s tem pa tisti, ki se zaveda svojih teženj in svojih pomanjkljivosti, ki je prepričan, da mora podrediti svoje življenje nekemu absolutumu, ta že verjame v Boga, četudi ne zna izgovoriti njegovega imena.

Zakaj človek, ki prizna glasu svoje vesti brezpogojno avtoriteto, ta človek dejansko priznava realnost nečesa absolutno dobrega, čemur mora po potrebi žrtvovati vse: on priznava to absolutno dobro **realno**, ker se čuti obvezanega na območju realnega. To se zdi, da je primer vseh tistih, ki pišejo z velikimi začetnicami izraze kot Pravica, Resnica, Znanost, Umetnost, Delo, Dolžnost.“

Dругje isti avtor omenja, da teologi razpravljajo, ali niso vsi ti ljudje **ipso facto** v milosti božji.

V tej perspektivi se določena nestrpnost, ki je sistematično sklanjala kdaj na Slovenskem „svoj naš“—„nenaš“, izkaže za to, kar je dejansko bila: bolj kot zabloda-kompleks.

Fanatičen je namreč tisti, ki njegovi veri nekaj manjka.

Oprostite mi, če tukaj ne morem mimo stvari, ki vas utegne vznemiriti.

Gre za človeka-komunista.

Ko se je Don Orione, ta „heroj srca“, kakor je bil označen, vračal iz srednje Italije, kamor je bil pohitel, da bi pomagal žrtvam potrešja, se je vozil z njim v istem kupažu deček, ki je bil pustil pod raz-

valinami svoje sorodnike. Razmerje, ki se je vzpostavilo med potnikoma, je bilo polno nabitosti; deček namreč že pogleda na duhovnika ni trpel. To je med vožnjo tudi večkrat pokazal, naj je bil Don Orione do njega še tako ljubezljiv. Vlak je končno pripeljal na postajo, kjer je moral Don Orione izstopiti. „S čim sem vam lahko še na uslugo?“ je vprašal dečka. „L'Avanti“ mi lahko kupite,“ si je privoščil ta svoj poslednji zboldljaj.

Casopis je bil kajpak zagnano proticerkveno socialistično glasilo.

Don Orione je izgubil v gneči. A kmalu zatem je bil spet pod oknom kupéja, kjer je sedel deček. In mu je skozi okno z nasmeškom izročil izvod časopisa.

Tisti deček je današnji pisatelj Ignazio Silone.

To je „načelnost“ — kakšna reka slovenskega katoliškega črnila je stekla ob tej besedi! — svetnikov.

To kajpak ne pomeni, da se ta osebnost prijatelj Pija X. ni v polni meri zavedal meje, preko katere more še tako plemeniti subjektivizem le za ceno, da raztrže nerazvezljivo Tuniko.

Toda raven, na kateri hočem ostati, je psihološka. Po vsej vodi, ki je do danes stekla ne samo po Volgi in Donavi, ampak tudi po slovenskih rekah Dravi, Savi in Soči, se mi ta raven zdi še edino interesantna.

Človek — komunist.

Razume se, da v takšnem kontekstu ne morem govoriti o tehnokratu, ampak o borcu: o človeku, ki utegne večkrat živeti svoj proletarski ideal z večjo predanostjo, kakor utegne živeti kristjan svojega eshatološkega. Ne vem, koliko je ta človeški tip v slovenski inačici **anno Domini 1967** množičen: morda je sploh ta moja punktacija zaostala za trenutkom, ki ga danes Slovenec živi. Kakor koli je s tem, ostaja načelna aktualnost. In načelno je treba reči, da ga danes na planetu ni človeškega tipa, ki bi se v takšni meri zapisal absolutnemu kakor človek-komunist: da je ta absolutnost bojovito tostranska, ne izpremeni nič na dejstvu, da je v bistvu zaigrala na negativni krščanske kozmologije — da je zaigrala na svoje Bratstvo, na svoj **Dies irae**, na svojo Novo zemljo, na svoj Raj. „Vsakemu po njegovih potrebah“ — ne bi bil lahko ta stavek teološko kar dobra definicija naših krščanskih nebes?

V Trstu sem si s takimi ljudmi kar prijatelj.

Je mar takšen človeški tip, ranjen z neugasljivim pogrešanjem, bolj daleč od Poti, Resnice, Življenja kakor kakšen sit liberalec, zagrajen za okopom svoje samozadostnosti? Kakor kakšen rasist, zblojen od mita krvi? Kakšen katoličan, obdarjen z nezmotljivim poslušom za sirenno ambicije in mamona?

Naši radovednosti, ki bi si ji rado vsaj malo sanjalo o tem, kakšen neki bo sodni dan, teologi ne znajo kaj prida bolje postreči o tej zaključni predstavi kakor da rečejo, da je to „ena sama božja skrivnost“.

Toliko pa lahko rečemo že sredi noči vere, da bo naše presenečenje tisti dan neznansko: prav nič manj neznansko, kakor je neznanska razdalja med našo pravičnostjo in med Pravico.

Zato bo slovenski duhovnik skušal preiti iz tiste ne tako redke „forma mentis“, v kateri se mu je tak človeški tip prikazoval kakor agent Luciferja. Če mu bo težje videti brata v njem, mu bo to samo zaradi izbirnega sorodstva; saj sta dva, ki sta — čeprav na antipodih — zaigrala na absolutum. A znal bo občudovati njegovo predanost stvari, njegovo pripravljenost na žrtev, njegovo zaničevanje meščanskega komforta.

Razvpito poglavje o „sodelovanju s komunizmom“ bo še enkrat napisal, namakajoč pero v črnilo evangelijskega.

Če bo treba soditi slovensko preteklost, ne bo izkopal jarkov, ampak jih bo zasipaval, s pieteto do vseh mrtvih.

Če bo treba zavzeti odnos do kakšne središčne katoliške osebnosti, katere vloga v tej preteklosti je bila sporna, se ne bo toliko zagriznil v vprašanje, koliko je bil odnos te osebnosti do takratne hierarhije upravičen, kolikor bo skušal dojeti mogoče profetsko razsežnost sporočila, ki iz te osebnosti izhaja.

Slovenskemu katoliškemu duhovniku se namreč ni treba ravno sramovati, da je Edvard Kocbek katoličan: kakor se ni treba ravno sramovati slovenskemu katoliškemu razumniku, da je „Tovarišijo“, „Grozo“ in „Slovo“ pesniku Tonetu Vodniku napisal — Edvard Kocbek.

Če pa slovenska cerkvena uradnost meni, da ima za takšno sramovanje utemeljen razlog, je lahko to

sramovanje vsekakor manjše od onega, ki n. pr. lahko obhaja nemški katolicizem ob Heinrichu Boellu.

Njegovo delo „Klovnovi pogledi“ si lahko preberete v slovenščini, saj je pravkar izšlo v prevodu pri nas: in potem presodite, koliko je „profetskega“ tam, kjer razpravlja o vonju po zelju, ki da zaudarja iz nemških semenšč, ko skicira „moralni“ profil monsignorja, „sive eminence nemškega katolicizma“, ko mu je skoraj svetejša povprečna svobodna ljubezen kakor povprečna ljubezen v krščanskem zakonu itd. Mogoče avtorja nisem doumel, ampak vsaj zdelo se mi je, da sem prvokrat prav pri njem naletel na omembo papeža Janeza XXIII. v zvezi, o kateri morem reči najmanj to, da ni fair.

Presodite, kakšen vtis utegne odnesti iz te knjige na priliko Japonca: ne o zahodnonemškem katolicizmu, tudi ne o zahodnonemškem krščanstvu, ampak o krščanstvu sploh.

In Heinrich Boell velja za katoliškega pisatelja: in mislim, da niti ne neupravičeno.

In o njem zna pisati z razumevaljočo solidarnostjo ne kakšen „agenturni“ levičarski katoliški list, ampak L'Osservatore Romano.

In vendar bi imenovani Japonca utegnil ob zaključni pesmi „Groze“ presunjenjo zamoliti skupno z njenim avtorjem: „Nikoli ne bom nehal biti. Amen.“

Z novo velikodušnostjo bo slovenski katolicizem pokazal vsemu slovenskemu prostoru v tisto širino, ki je vredna občestva, ki hoče biti narod.

Pri Trubarju ste pozabili na protestanta: nanj gledate še samo kot na očeta slovenske knjige.

Bo treba zmeraj za takšno perspektivo po nekaj sto let?

Čas je, da Slovenec, slovenski katoličan najprvi, stopi iz svojega Liliputa.

Alojz Rebula

(Dalje prihodnjič)

Letošnje znamenite obletnice

1900 let poteka letos od smrti sv. apostolov Petra in Pavla v Rimu. Zato bodo vsi slovenski škofje z lepo romarsko skupino poromali v aprilu in pomolili na grobovih sv. apostolov v imenu slovenskega naroda. Spomnili se bodo tudi, da so bile pred 1100 leti v Rimu prve tri slovenske nove maše. Imeli so jih učenci sv. Cirila in Metoda.

1200 let mineva letos od pokristjanjevanja našega naroda. Naš narod je bil prvi slovanski narod, ki se je za to odločil. Ni šlo tako kot pri Poljaki, ker so bile okoliščine drugačne. Moremo pa reči, da je s škofom Modestom, ki nam je posvetil cerkev Gospe Svete, slovensko plemstvo dokončno sprejelo krščan-

stvo. Slovenski škofje bodo v spomin na to obletnico obiskali Modestov grob z množico romarjev dne 9. maja.

1100 let je letos, odkar sta preko Kocljeve kneževine Panonije nosila sv. brata Ciril in Metod ostanke sv. papeža Klemena v Rim in prvič dospela v sveto mesto. Tam ju je sprejel papež Honorij II. z vsemi častmi in blagoslovil cerkvene knjige v slovanskem jeziku.

250 let je letos od kronanja Matere božje na Sveti gori pri Gorici.

60 let pa bo minilo, odkar je na Brezjah leta 1907 na angelsko nedeljo škof Jeglič v papeževem imenu slovenski kronal milostno podobo Matere božje.

Duhovnik laikom

Ljubezen rodi in spremlja velike stvari v svetu. Tudi Cerkev je viden znak božje ljubezni do ljudi, ker nadaljuje Kristusovo delo v odrešitvi posameznika in človeškega rodu.

Ljubezen do božjega ljudstva je osnova Kristusovega dela. Zato mora biti do skrajnosti uresničena tudi v kristjanih samih. Zato je Cerkev za vse in vsakega: za svoje člane, za odpadnike in nevernike. Kjer je premalo ljubezni, nastopi sovraštvo in ostane v sorazmerju do ljubezni.

Cerkev lahko motrimo kot skrivnostno Kristusovo telo, lahko kot pravno ustanovo, ustanovljeno po Kristusu in v zgodovino izoblikovano. In vendar ni sama sebi namenjena. Kot se iz Kristusa ljubezen prelija do Cerkve, tako se iz nje v bližnjega. Ljubezen tudi zahteva svoje: čim višje je kdo, toliko več odgovornosti nosi, zato mora biti v njem več ljubezni.

Zadnji koncil je sklepal o tem, kako bi mogel laik prav izraziti svoj ljubezen do bližnjega. Kako so nam blizu besede: poučiti versko nevedne, dati nasvet dvomljivcem, obiskati bolnika, dati kos kruha ali obleke potrebnemu, skupaj moliti za skupne zadeve, braniti oklevetane, skratka žrtvovati se bližnjemu!

Še več! L. Škerl pravi: „Zelo pametno, koristno in potrebno bi bilo, da bi duhovniki opustili vse delo, ki ga lahko opravljajo laiki. Ali se da to doseči? Potrebni so laiki, ki bi tako delo prevzeli. Ali jih imamo? Ali naj to delo prevzamejo laiki, ki so že preobloženi z delom za razne organizacije, za prosveto, za kulturno delo i. t. d.? Kako naj dosežemo, da se bo čim več laikov zavzelo za delo, ki ga naj bi duhovniki opustili?“

Večkrat tožijo duhovniki, da ne najdejo pomočnikov, in morajo zato sami prijeti za lopato, da more vstati mladinski dom, za pero, da more v svet časnik; za tiskarski stroj, da more v šolo učna knjiga; za odrsko zaveso, da more v dvorano nekaj veselja in zdravega razvedrila. In še bi lahko naštevali ...“

„Bo treba še precej dela in truda, preden bo vse jasno. Krščansko življenje je iskanje. Išče naj duhovnik, išče naj vernik.“

„Zeel bi vas opozoriti še na obliko sodelovanja ali izvajanja soodgovornosti v službi Cerkve: to so tako imenovani župnijski sveti, ki bi naj se uvedli po župnijah po določbi vesoljnega cerkvenega zbora. Po dosedanjih predpisih so imele cerkve po dva ključarja, ki sta imela nalogo, pod vodstvom župnika skrbeti za cerkveno imovino in vzdrževanje cerkve. Ta služba je imela predvsem gospodarski značaj. Cerkevni zbor pa določa, da naj bi verniki dejavno sodelovali tudi v duš-

nem pastirstvu. Zato naj bi imeli dušni pastirji ob svoji strani dušnopastirske svete, ki jih podpirajo v izvajanju dušnega pastirstva v župniji. Odlok o laiškem apostolatu pravi: „V škofijah pa naj bodo, kolikor je mogoče, ustanovljeni sveti, ki bodo pomagali pri apostolskem delu Cerkve, tako glede oznanjevanja evangelija, kakor tudi glede dobrodelnega, socialnega in druge-

ga delovanja, pri čemer naj složno sodelujejo duhovniki, redovniki in laiki... Taki sveti naj bodo, če je mogoče, tudi v mejah župnije.“ (Mariborski škof v past. pismu).

Nujen je razgovor, pravi razgovor med katoličani samimi. Sprto ljudstvo ni božje ljudstvo. Le kjer bo ljubezen iskala poti in cilje, jih bo našla.

I. Kunstelj

Staro vino v novih posodah

Revija za družbena vprašanja „Teorija in praksa“, ki jo izdaja Visoka šola za politične vede v Ljubljani, objavlja v prvi številki IV. letnika (1967) pod zaglavjem „Pogledi, glose, komentarji“ daljšo oceno verskega tiska v ožji Sloveniji. Ocena pod naslovom „Staro vino v novih posodah“ je izpod peresa Marka Kerševana in je predvsem namenjeno slovenskim komunistom. Ponatiskujemo jo, ker jo bodo z zanimanjem razmišljali tudi duhovniki, da vidijo, kaj mislijo in izpovedujejo drugomisleči.

Nobenega dvoma ni, da je verski tisk pri nas v zadnjih letih po obsegu, nakladi in vsebini doživel občutne spremembe. Povečala sta se obseg (od 8 strani malega na 12 strani srednjega formata) in naklada (od 65.000 v letu 1965 na 105.000 v letu 1966) verskega lista Družine. Temu pa se je letos pridružil še poseben mesečni list za mladino (Ognjišče). Družina je med tem časom iz lista goriškega apostolskega administratorja prerasla v list, ki ga izdajajo vsi trije slovenski škofje. Medtem ko so v starejših letnikih Družine prevladovala religiozne meditacije ob raznih cerkvenih praznikih (Skrivnost trpljenja, Magdalenino velikonočno oznanilo ipd.), življenjepisi svetnikov in velikih religiozih ljudi iz zgodovine ter kmečke večerniške povesti (Na Višarjah zvoni, Kres do strmih nebes ipd.), so se v zadnjih dveh letnikih tem pridružile ali jih celo izpodrinile modernejše oblike, kot so reportaže, ocene in razgovori o filmih, pogovori z bralci; mesta uvodnikov zavzemajo sedaj predvsem poročila ali razmišljanja o dogajanjih v cerkvi in ne več religiozne meditacije; klasične večerniške povesti so izginile — namesto njih priobčuje Družina sodoben Croninov roman in prevod o življenju francoske velikomestne mladine (Dekle iz Sakso bara); kot vzorniki se ne predstavljajo več le svetniki ali religiozni ljudje prejšnjih stoletij, ampak tudi religiozni ali vsaj „religiozni“ sodobniki s tistih področij, ki so zlasti za mladino najbolj privlačna (Pele, Gimondi, Pat Bonne, ameriški astronomi). Pred leti je uredništvo Družine v sklepni besedi ob koncu leta označilo svoje delo kot prizadevanje, da bi ustregli „potrebam in željam v verskem in

domovinskem pogledu“ (24/1962). Aktualno usmeritev pa dobro poznarja poziv v uvodu v rubriko mladih: „Vprašanja so lahko vsakovrstna: iz življenja, šole, o ljubezni, o spolnih vprašanjih, skratka vse, kar vas zanima in teži“ (1/66).

Lahko bi rekli, da skuša verski tisk usmerjati in oblikovati svoje bralce ne le na ožjem religioznem področju (obredje, cerkvene dejavnosti, osnovne svetovnonazorske dileme), temveč jim skuša biti konkreten življenjski svetovalec in usmerjevalec; v družinskem življenju (vzgoja za zakon, načela in nasveti za srečno zakonsko življenje, število otrok); v odnosih z ljudmi (za mlade v ljubezni in spolnosti); v javnem življenju (pozivi h karitativnosti in prizadevanje za pristne medčloveške odnose); na kulturnem področju (ocena filmov, občasno tudi knjig in dram). Notranjega političnega področja v ožjem smislu se ne dotikajo, pač pa poudarjajo prizadevanja cerkve za mir in socialno pravičnost v svetovnem merilu.

V tem ne smemo gledati kakega trenutnega preobrata. Tudi v prejšnjih letih („verske in domovinske vzgoje“) je bila družina stalna tema verskega tiska in lotevali so se je iz vseh, tudi čisto posvetnih vidikov; ravno tako je Družina že takrat priobčevala informacije o prizadevanjih cerkve za mir in socialno pravičnost. Po drugi strani pa tudi sedaj posveča še dokaj prostora ozko religioznim zadevam (članki o liturgiji).

Aktualna usmeritev našega verskega tiska ni kaka slovenska oziroma jugoslovanska posebnost. Narobe, lahko rečemo, da naš verski tisk z zamudo in previdno sledi orientaciji katoliškega verskega tiska drugod po svetu. Tisk pa samo odseva sedanji položaj v religiji in cerkvi, ki ga je izpričal tudi drugi vatikanski koncil in ki se kaže v „usmerjenosti v svet, v odprtosti za svet“. Religija in religioznost se morata kazati v vsem človekovem delovanju, ne pa se zapirati med cerkvene zidove ali izživljati zgolj v kontemplacijski „pobožnosti“.

Katoliški cerkvi pri tem niti ni treba spreminjati osnovnih načel.

saj je sama vseskozi sodila, da krščanstvo ni „vsota religioznih momentov, ki lahko stoji ob čisto profanem življenju, temveč življenjska koncepcija, ki ureja in organizira celoto moralnih vrednot“. Zaradi tega se je tudi postavljala kot edino odločujoča na verskem in moralnem področju.

Pri oceni te cerkvene „usmerjenosti v svet“ moramo upoštevati sodobno krizo religioznosti. Poseganje na vsa področja je bilo nekoč izraz moči cerkve kot religiozne organizacije (izrabljanje vere za druge namene): zaradi svoje, na religioznosti množic zasnovane avtoritete si je cerkvena organizacija v želji po moči lahko dovoljevala poseganje na področje vzgoje, zabave, politike itd. Sedaj je usmerjenost cerkvenih organizacij v vzgojno, zabavno, izobraževalno, psihološko svetovalno ali celo politično dejavnost bolj izraz njene slabosti, krize kot religiozne organizacije (hkrati pa vendarle sorazmerne moči in zmožnosti njene organizacije). Cerkev vedno težje zbira okrog sebe ljudi zgolj iz „čiste religioznosti“.

Ob tem se spreminja tudi samo pojmovanje religioznosti. Zlasti znotraj krščanstva je pravzaprav trajen spor, kaj je to krščanska religioznost. Gre za sicer vsaki religiji lasten notranji spor med kontempativnostjo, odtegovanjem od posvetne dejavnosti in pretežno obrednim značajem religioznosti ter religijo kot aktivnim opravljanjem nekega božjega poslanstva v svetu. V bistvu tega spora leže različne koncepcije o svetu in človeku. V našem času zmaguje koncepcija, po kateri svet ni prekletstvo, temveč torišče, ki na njem človek opravlja božje naročilo ljudem: „Podvrzite si zemljo“, in tako sodeluje pri božjem stvariteljskem načrtu; služba bogu kot vsebina (religioznega) življenja se kaže predvsem kot služba človeku. (Zelo poudarjajo geslo: „Kristus, to je tvoj bližnji“, ki se opira na evangelij: „Kar ste storili kateremu izmed bratov, ste meni storili“). Več kot očitno je, da je prevlada te koncepcije pogojena s stvarnostjo sodobnega sveta, s človekovo zagnanostjo, da prodre v skrivnosti narave, s splošnim aktivističnim razpoloženjem ljudi sodobnih industrijskih družb, s prodorom marksistične misli in socialističnih idej sploh, pa tudi z odmiranjem smisla za čudeže itd.

Če cerkev noče ostati na robovih sodobnih družb in če noče prepustiti mesta osrednje družbene „religije“ ateizmu, mora sprejeti miselnost sodobnega človeka. Ta proces ne gre brez težav: cerkev je bila vedno postavljena pred dve nalogi — živeti v „tem svetu“ kot njegov del in hkrati predstavljati „opozicijo“ do njega. Če povsem sprejme vrednote in ideale konkretne družbe, cerkev izgubi svojo specifičnost, s tem pa

tudi funkcijo zatočišča „ponižanih in razžaljenih“, ki so vedno bili najzvestejše jedro vsake cerkve. Tako tudi sedaj, hkrati ko poudarja svojo sodobnost, ni zavrгла starih motivov odpovedi in kontemplacije.

Sodobne razmere se ne kažejo le v upadanju religiozne zavesti, temveč tudi v spremembah te zavesti same; religiozna zavest ne more, da ne bi odsevala sprememb v družbeni biti.

Posamezne značilnosti usmeritve „Družine“ in „Ognjišča“

Morda je najznačilnejša usmerjenost k mladini. Pri tem ne gre toliko za prostor, ki ji je neposredno odmerjen, čeprav je tudi ta precejšen. Pomembnejše je, da pri tem ne gre toliko za pisanje (starejših) o mladini, temveč za to, da se obrača k mladini.

Cerkev prihaja mladini „naproti“. Njena „ponudba“ se kaže nekako takole:

Sodobni svet je svet tehnike, dinamike, napredka. V svoji zagnanosti pa so ljudje izgubili smisel življenja, pozabili so na višje vrednote, na Boga, vidijo le še stvari. Toda v svetu stvari so pozabili na ljubezen, ne znajo več ljubiti in zato niso srečni. Brez Boga so izgubili merilo za to, kaj je dobro in zlo, vse vrednote so se jim zrelativizirale; posledica je nemir in tesnoba v osebnem življenju in škodljive posledice na družbo (razkroj družin, seksualen razvrat, samomori). Cerkev in vera ne zahtevata odpovedi od sodobnega sveta, temveč ravno omogočata, da človek v njem polno

in srečno zaživi; le vera daje trden smisel človekovemu življenju; Bog je vir ljubezni in Cerkev njena učiteljica. (geslo, ki se stalno ponavlja: Bog je ljubezen); cerkev in vera nudita zdrava načela za uspešno individualno in družbeno življenje, še več: cerkvena skupnost konkretno rešuje posameznika pred osamljenostjo, nudi mu duševno oporo in nasvete v osebnih težavah. Skratka: religija in cerkev bolje usposabljata mladega človeka za uspešno in srečno življenje, ne da bi se bilo temu treba odpovedati samemu sebi ali svetu. (Nato navaja primere iz listov).

Pri tem za vzgled navajajo uspešne nogometaše, popevkarje, kolezarje, generale, politike, znanstvenike. (Op.: Drastičen primer za to je izrabljanje mladostnih popevkarških idolov za propagiranje religioznosti).

Navajajo razloge, zakaj se cerkev obrača prav k mladim: „Cerkev sama je mladost sveta... brezboštvo je znak utrujenosti in slabosti... na mladih je, da zgradijo novi svet, novo družbo, družbo ljubezni, miru in pravičnosti.“ „Plemeniti in čisti za novi svet“, „Mladina bo ponesla baklo vsega dobrega v bodočnost“, „Vi ste luč sveta“ (Geslo romanj v Mariboru in Kopru).

Pisanje mladini skuša vzbuditi pri beročih zavest, da so oni izbranci, elita, ki živi sredi slabega okolja in ki plava proti toku. (Op.: V rubriki, ki je izhajala v letu 1965, se pojavlja celo bojevitost nasproti množici verujočih: „Vsi veliki duhovi, verni in neverni, se strinjajo: Kristus je edina zvezda človeštva“...)

Cleveland 19. febr. 1967

BALLOT — GLASOVNICA

V smislu škofove želje, izražene nam škofljanom v nedeljo, 12. t. m., izjavljam, da je moj kandidat za škofa

gospod

Podpis in naslov:

Župljan fare:

* * *

ELECTION OF A BISHOP

Bishop Issenmann has asked the help of the laity in picking a bishop. Please write the name of a priest, who, in your judgment, is fit to be a bishop and drop the list into the collection basket this Sunday.

My candidate is

My signature:

Address:

Parish:

S tako glasovnico so v Clevelandu volili pomožnega škofa.

nikdar ni človeški rod hodil v taki temi. Toda spet bodo nastopile nove binškoosti, nova pomlad cerkve. Ta bo pod vplivom sv. Duha spet postala eksplozivna...)

Očitno se hoče cerkev približati mladini tudi tako, da včasih že prav koketira z njo, celo z žargonom (podpisi, kot „Pavle, božji huligan“, molitev „Nočni nogomet“: „...daj, da se bom kvalificiral za nebeški pokal...“), proti čemur eden od bralcev tudi že protestira...

Brata duhovnika izpod Višarij

„Sodaliteta“, ki združuje slovenske duhovnike celovške škofije, je dočkala 60 let obstoja. Prelatu dr. Rudolfu Blümlu, njenemu predsedniku, je ugasnila luč življenja prav v Sodalitetnem jubilejnim letu. Pred svojim odhodom je mogel na sodalitetnem sestanku še poudariti 60-letni pomen tega duhovniškega združenja. Celovško Sodaliteto je ustanovil svetniški duhovnik dr. Lambert Ehrlich († 1942, torej pred 25 leti). V jubilejnim letu njenega obstoja je primerno, da podamo mlajšim sobratom obris njegovega delovanja na Koroškem, pa tudi obris delovanja njegovega rodnega brata dr. Martina, prvega predsednika Sodalitete.

Tik pod veličastnimi Julijskimi Alpami, v zadnji koroški, Kanalski dolini je v kmečki vasi Zabnice nastal dom Ehrlichovih. Predniki so prišli iz Rateč in od Bele peči, kjer so izdelovali verige. Pisali so se pa ne Ehrlich, marveč Ehlach ali Er-lak. Kdo je žabniškim Erlachovim spremenil ime v Ehrlich, se ne ve. Vsekakor si je vedno slovenski čuteča in slovensko zavedna družina Ehrlichovih v Zabnicah pred prvo svetovno vojno hotela privzeti nazaj staro ime. Imeli so zbrane že vse potrebne dokumente, pa je izbruh svetovne vojne to preprečil. Po vojni pa v novi, italijanski državi ni kazalo več načenjati zadeve za spremembo imena.

Ehrlichovi so imeli doma v Zabnicah kmetijo in malo gostilno za romarje, kajti tik za njihovo hišo so romarji zavijali gor v hudournik in naprej naokrog na Višarje ali pa kar v strmino naravnost na Višarsko goro.

V drugi polovici prejšnjega stoletja je pri Ehrlichovih bilo rojenih več otrok. Prva hčerka je dobila Marijino ime. Pobožna mati je vse otroke izročila Bogu in Mariji. V njej je tlela tiha želja in se glasila goreča molitev, da bi kateri sinov postal duhovnik.

Ko je 18. septembra 1878 bil spet rojen deček, so mu dali ime po najbližnjem svetniku, sv. Lambertu, čigar god je bil prejšnji dan, pa tudi po imenu domačega župnika, Lamberta Ferčnika, ki je bil goreč žabniški dušni pastir in znan kot nabožni pisatelj.

• Razprava nato nadaljuje z opisom drugih značilnosti sedanjega verskega tiska pri nas in navaja citate za zgled. Ob koncu si skuša razlagati, odkod ta usmerjenost in zaključuje, da je tak način pisanja pravzaprav posledica neskladnosti in krize v cerkvi. „Namesto, da bi se lotevali temeljite izobrazbe, vztrajajo pri videzu“... „Naši cerkvi drugod storjenih in zdaj že marsikje priznavanih napak ne bi bilo treba posnemati.“

Ob krstu malega Lamberta si je Ehrlichova mati še posebej zaželela in molila, da bi v rodovini bil vsaj ta duhovnik. Pa je pobožno mater Bog dvakrat uslišal. Lamberta in sedem let starejšega brata Martina je Bog oba pozval k oltarju.

Oba dečka sta bila zelo bistra. Župniku je bil še posebej drag Lambert, ker je imel enako ime. Zelo si je prizadel, da so starši za toli nadarjenim Martinom dali v šole še razumnega Lamberta. Oba so dali v gimnazijo v Celovec.

Do tedaj je Lambert bil doma ministrant, kar je postal že zelo mlad, ker ga je tako veselila cerkev in se je za vse v cerkvi zanimal. Duhovniki so ga imeli zelo radi. Bil je priljubljen pri vseh ljudeh v Zabnicah. Rad je pel in bil zmeraj vesel. Pel je najrajši cerkveno pesem: „Svet, svet, svet si, Gospod!“

Doma se mali Lambert ni branil nobenega dela, niti ženskega ne. Tako je rad „hekljal“ in „štrikal“ in tudi šival imena na perilo. Ni se sramoval tega ženskega opravila niti zunaj. Celo po cesti grede je „štrikal“.

Srečen je bil Lambert, kadar so mu starši dovolili, da se je smel pridružiti kateri skupini višarskih romarjev. Z njimi je molil in pel in romal prav spokorno. Že tedaj se je bil Lambert navzel Marijinega čiščenja in ga ohranil vse življenje. Dokaz za to je v nemščini napisana knjižica o Višarski Mariji, ki je izšla leta 1910 v založbi Slovenske krščanske socialne zveze za Koroško. Sestavil jo je pač sam dr. Lambert Ehrlich, a je na knjižico napisal, da jo je sestavil „neki Marijin častilec“. Leta 1931 pa je v Gorici izšel Višarski molitvenik „Na sveti poti“, ki mu je tudi avtor dr. Lambert Ehrlich. V njem je za čuda lepo orisal Višarje in njih zgodovino.

Lamberta so dali starši v Celovec v gimnazijo, kjer je dovršil vseh osem razredov in napravil tudi maturo. Iz njegovih dijaških let je znano, da je bil izredno marljiv dijak in tudi vesele narave. Rad je

prepeval. Imel je tudi odličen glas. Zato so ga tudi kmalu pritegnili v dijaški kvartet. Toda ko so mladeniči dijaki hoteli prepevati tudi nekatere narodne, nekoliko opolzke pesmi, se je Lambert uprl in ni maral peti.

Kot brat Martin po maturi se je tudi Lambert odločil za duhovniški poklic in vstopil v bogoslovje „Canisianum“ pri jezuitih v Innsbrucku. V bogoslovju je vestno študiral ter se kot nadarjen z lahkoto in temeljito učil. V Innsbrucku je študiral od 1897 do 1902. V duhovnika je bil posvečen 20. julija 1902. Nato je šel še nadaljevat študije v Rim. Leta 1903 je v Innsbrucku promoviral za doktorja bogoslovja.

Prelat dr. Martin Ehrlich

Za popolnejše umevanje Lambertove duhovniške dejavnosti in gorečnosti, bo prav, da spoznamo tudi njegovega starejšega brata Martina, ki je, se zdi, vplival tudi na Lamberta. Oba brata sta si v značaju in delavnosti bila zelo podobna.

Martin Ehrlich se je rodil 7. 5. 1871 in bil v duhovnika posvečen 8. 9. 1893. Tudi on je bil izredno nadarjen in v šolah med prvimi. Po končanem bogoslovju v Celovcu je 4 leta nadaljeval bogoslovne študije na Dunaju in tu bil promoviran za doktorja bogoslovnih ved. Prvo službo je nastopil kot kaplan v Pliberku in nato v Beljaku. Dve leti je bil vodja dijakov v Marijanišči v Celovcu. Ker je še nadaljeval svoje študije v biblični stroki, je spričo svoje učenosti in razgledanosti v sv. pismu postal rektor avstrijskega hospica v Jeruzalemu. Leta 1908 je bil imenovan za papeževega hišnega prelata. Tako je kot prelat prevzel leta 1910 profesuro bibličnih ved NZ v celovškem bogoslovju.

Nekaj časa po letu 1907 sta brata Ehrlich bivala v Celovcu. Ker v Celovcu ni bilo vzgojnega zavoda za Slovence, sta brata tej potrebi odpomogla in tam okrog 1910 po velikih trudih ustanovila v Celovcu slovenski katoliški dijaški dom za dijake, ki niso mogli biti sprejeti v škofijsko Malo semenišče, in sicer v Ahacljevi ulici, št. 5. Tukaj so slovenski dijaki dobili stanovanje in hrano ter krščansko slovensko vzgojo. Lambert je stanoval v slovenskem dijaškem domu in skupaj z bratom skrbel za vzgojo dijakov. Tako je Lambert gorečo skrb za učečo se mladino prinesel v Ljubljano pozneje že s Koroškega.

Oba brata sta bila ljubitelja poganskih misijonov. Domenila sta se, da bosta v celovški škofiji ustanovila misijonsko hišo za vzgojo duhovnikov med pogani. Ta hiša je bila menda sedanji St. Georgen am Längsee. Vse premoženje je tinski

prošt testamentiral za nakup misijonske hiše. Misijonski misli je prof. dr. Lambert ostal zvest do smrti. Izredno jo je razvil prav v Ljubljani.

Brat dr. Martin Ehrlich je po 10 letih profesure v celovškem bogoslovju po prvi svetovni vojni, 15. 11. 1920, bil imenovan za prošta in dekana v Tinjah, praktično pa je bil v svoji službi tinjski župnik. Ko je prevzel ogromno tinjsko proštij-sko stavbo, je bila ta kot pogorišče. Ob prihodu ni bilo niti enega urejenega prostora, kamor bi glavo položil. Pa se je prelat dr. Martin Ehrlich z gorečnostjo sv. Janeza Vianneja lotil obnove in delal takorekoč čudeže. Bil je mož molitve. Dolgo in pozno zvečer je še klečal v cerkvi pred tabernakljem, ko so drugi v proštiji že počivali in spali. Kar je dobrega storil ali dosegel, si je vse izprosil v pobožni molitvi. Dalje je bil duhovnik velike dobrotelčnosti. Imel je srce za reveže. Večkrat je siromakom dal denarja in obleke v lastno občutno škodo. Reveži brez staršev, n. pr. v sirotišnici v St. Jakobu v Rožu in v Harbachu pri Celovcu, so zlasti bili deležni njegove pomoči. Prav tako revni dijak v Marijanišču v Celovcu.

Ko je bil profesor v Celovcu, je z vnemo vodil majniške pobožnosti za Slovence v Celovcu. Hodil je pridigat in spovedovat na deželo na razne cerkvene shode, zlasti na shode Marijinih družb. V Celovcu je pred prvo svetovno vojno mnogo delal med krščanskimi slovenskimi delavci in delavkami, jih učil petja, iger ter jim na sestankih veliko predaval. Kot župnik, dekan in prošt v Tinjah si je silno prizadeval za versko obnovo. Pričel je z mladino, s katero je veliko potrpel, molil z njo in z njo prepeval. Odrasle je navajal k češčenju Srca Jezusovega, k redni službi božji in

k pogostnemu sv. obhajilu. Pospeševal je prve petke in prve nedelje.

Zgodaj zjutraj je vstajal in molil. S kaplani in duhovniki-gosti je brevir opravljal skupaj. S posli in gosti je zvečer skupno molil rožni venec in večerno molitev.

Doma iz Marijinega kraja, izpod Sv. Višarij, je bil prelat dr. Ehrlich goreč Marijin častilec. Marijo je častil in priporočal je češčenje Marije, Matere dobrotljivosti in usmiljenja.

Leta 1928 je bil imenovan za stolnega kanonika v Celovcu. Preselil se je spet v Celovec, a je kmalu potem (1929) umrl.

Že kot profesor bogoslovja in pozneje kot predsednik Sodalitete Srca Jezusovega za slovenske duhovnike je dr. Martin Ehrlich vneto vzpodbujal bogoslovce in duhovnike h gorečnosti v duhovskem poklicu in za čast božjo. Sam je dajal najlepši zgled. Se na dan smrti, dne 5. aprila 1929, je sedem ur pred zadnjim zdihljajem oddal shedulo Unionis apostolicae. Pol ure pred smrtjo pa je še podpisal kot predsednik Sodalitete pozdrave in častitke škofu dr. Rožmanu k njegovemu imenovanju za ljubljanskega škofa.

Dr. Martin Ehrlich je bil tudi pravi domoljub. Za slovenske ljudi se je vselej in povsod žrtvoval. Izid plebiscita ga je zelo bolel in je menil, da so med drugim vzrok tudi razmere v slovenskih vrstah. „Premalo smo molili in se vse preveč veselili.“

Prelat, prošt, kanonik dr. Martin Ehrlich je bil velika, svetniška osebnost. Prvi in najzvestejši učenec pobožnega in gorečega profesorja in prošta pa je bil njegov brat — prof. dr. Lambert Ehrlich, ki je nekaj časa živel z njim v Celovcu, kasneje pa ga v Tinjah pogosto obiskoval. Toliko je med njima skupnih potez, toliko vzvišenega duhovniškega,

apostolskega, svetniškega poleta, da bosta oba ostala svetel vzor slovenskim duhovnikom.

Lambertova koroška leta

Mladi dr. Lambert Ehrlich je temeljito izobražen leta 1903 nastopil službo kaplana v Beljaku in nato službo stolnega kaplana v Celovcu. Bil je tudi poln idealizma. Postal je pobudnik in vodilni duh vsega katoliškega prosvetnega dela med koroškimi ljudstvom. Tudi se je zavzel za socialno najšibkejše sloje, za delavce in kmete. Že leta 1904 je dajal pobudo za ustanavljanje delavskih in izobraževalnih društev. Leta 1905 je ustanovil **Slovensko delavsko društvo** v Podljudbelju. Kmalu so tam ustanovili tudi delavski dom, v katerem je imelo zaslonbo vse slovensko gibanje v Podljudbelju in okrog Borovelj. V slovenskem delu Koroške je bilo v 10 letih ustanovljeno 42 izobraževalnih društev, katerih duša je bil v glavnem dr. Lambert Ehrlich.

Ustanovil je Slovensko krščansko-socialno zvezo za Koroško in je bil duša vsega njenega delovanja. Dajal je ideje, določal delu smer, snoval programe, organiziral prosvetne tečaje in večje manifestacije, verske in narodne, nastopal nešteto krat kot govornik, pa vedno kolikor možno v javnosti skrit. V listih se je le redko imenovalo njegovo ime.

Dr. Lambert Ehrlich se je dobro zavedal, da le dobri duhovniki morejo uspešno voditi ljudstvo. Zato je leta 1906 ustanovil duhovniško združenje: **Sodaliteto presv. Srca Jezusovega**, ki naj bi pomagala duhovnikom v ascetičnem in dušnopastirskem pogledu. Bil je ves čas njen dejanski duhovni vodja. Sodaliteta je bila prva tovrstna duhovniška organizacija v škofiji in je dala pobudo za podobno ustanovo nemških duhovnikov.

Prav tako so na pobudo dr. Lamberta Ehrlicha slovenski duhovniki ustanovili **slovensko katehetično društvo**.

Leta 1907 je dr. Ehrlich postal tajnik pri škofu dr. Kahnu. Škof je zelo cenil toliko izobraženega in tako katoliško mislečega in čutečega duhovnika, polnega visokih in praktičnih idej in pastoralnih pobud, koristnih za oba dela škofije. Škof dr. Kahn je zelo rad prisluhnil navetom svojega tajnika. Tako je na njegov nasvet poslal dalje študirat boroveljskega kaplana Gregorija Rožmana, ki je pozneje postal profesor cerkvenega prava in nato ljubljanski škof.

Pri dr. Kahnu, krškem škofu, pa se je tudi dr. Ehrlich marsikaj naučil. Predvsem je občudoval njegovo pobožnost in molitveno življenje, saj je tako rekoč z rožnim vencom vodil škofijo.

Na ordinariatu je dr. Ehrlich ljubeznivo sprejemal duhovnike in jim

OB SEZNAMU SLOVENSКИH DUHOVNIKOV

Slovenski zavod nam je za pretekli božič poslal lep Seznam slovenskih duhovnikov v zamejstvu. Za dvema Imenikoma slovenskih duhovnikov v Zapadni Evropi, ki ju je izdal in sestavil Zdravko Reven, in ki sta bila razmnožena, smo dobili v roke priročno, tiskano knjižico sobratov. Knjižica je kmalu pošla.

Kakor smo bili veseli tega seznama, je treba obžalovati napake v njem in njegove pomanjkljivosti. Ni lahko sestaviti tak seznam naslovov in zagotoviti njihovo točnost. Nujno je nepopoln in ko izide, je že tu in tam zastarel, ker se življenje razvija dalje. Sestavljavci nikakor niso imeli namena kakšnega sobrata izpustiti in jim je žal, da ta ali oni v seznamu ni bil omenjen. Pod zaglavjem „Avstralija“ je bil na primer izpuščen nadvse požrtvovalni p. Bazilij Valentin, OFM, ki se v Kew (Melbourne) trudi oskrbovati drugo največje središče avstralskih Slovencev in zida cerkev za slovensko skupnost. Morda se ob priliki k popravkom Seznama še povrnemo.

pomagal v njih zadevah. Marsikomu je sam sestavil in napisal kako prošnjo. Mlade duhovnike in kaplane je vnmal k raznim koristnim pokretom, zlasti za ustanavljanje delavskih domov, predvsem v industrijskih krajih. „Le začnite!“ jim je govoril. „Že pojde.“

Dr. Ehrlich je šel tudi v borbo za narodne in politične pravice koroških Slovencev. K temu ga je nagnilo dejstvo, kako se narodni odpadniki tudi versko in moralno zanemarijo in izgublajo. Zaradi duš je posegel v politično borbo.

Leta 1913 je dr. Lambert Ehrlich brez podpisa izdal v založbi Slovenskega katoliško-političnega in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem v Celovcu nemško napisano knjižico z naslovom „Aus dem Wilajet Kärnten“. V uvodu pravi pisec, da se slovenski narod bori za naravno pravo in za pravico do svojega narodnega obstoja. Avstriji bridko napoveduje lastni grob, če ne bo svojim narodom dala naravnih pravic in jim nudila zavetja.

Leta 1910 je dr. Lambert Ehrlich postal v celovškem bogoslovju profesor za fundamentalko in tomistično filozofijo. Bil je temeljit profesor, dobro podkovan v svoji stroki. Do leta 1912 je ostal še škofov tajnik.

Dr. Lambert Ehrlich je bil zelo zaposlen tako na škofiji kot v bogoslovju. V stiku z bogoslovci je bil ne samo vesten, temeljit profesor, marveč tudi njihov iskren prijatelj. Zavedal se je, kolike važnosti je vzgoja dobrih duhovnikov. Zato se je skupaj s svojim bratom Martinom, ki je bil tudi bogoslovni profesor sv. pisma, vneto udeleževal kot svetovalec pri Akademiji slovenskih bogoslovcev. Dajal jim je navodila, nasvete, jih vzpodbujal k delu, jih pravilno usmerjal. Bogoslovce je učil tudi slovenskega govornišva. Nakazoval jim je, kako se sestavi pridiga, kako se s prižnice prednaša. Sam je delal pridige in jih jim za zgled pridigal. Tako so se bogoslovci pri njem učili tudi lepe slovenščine.

Profesor dr. Lambert Ehrlich je bil velik prijatelj mladine, ne samo bogoslovcev, marveč tudi dijakov in akademikov. Pomagal je pri vzgoji v Dijaškem domu. Postavil je dijakom tudi lastnega starešino, ki je skrbel za red. Prvi tak starešina je bil n. pr. J. Dobernik, poznejši župnik v Glinjah. V počitnicah pa je Lambert zbiral dijake na sestanke po planinah in ob cerkvah, ker so sestanki srednješolcev bili sicer prepovedani. Za te sestanke v božji naravi je žrtvoval veliko časa, truda in denarja. Ker je bil mož širokih razgledov in velike izobrazbe, je mladim fantom odpiral oči za velika vprašanja in probleme lastnega naroda v luči krščanstva.

Profesor Lambert Ehrlich je bil že na Koroškem v svojem življenju asket. Duhovne vaje je opravljal pri jezuitih v St. Andražu. Z bratredovnik pri jezuitih. Silno vestno je mož velike molitve spolnjeval svoje duhovniške dolžnosti.

Dr. Lambert Ehrlich je užival velik ugled pri duhovnikih, za katere je v času, ko je bil tajnik pri škofu Kahnu, napravil sodalitetna pravila, in tudi pri laikih izobražencih in pri preprostem ljudstvu je bil zelo priljubljen.

Razumljivo je, zakaj so po prvi svetovni vojni izbrali prav njega, da je odšel v Pariz na mirovno konferenco in da je pozneje

tudi po Koroškem spremljal razmejitveno zavezniško komisijo.

Kakor je prej kot profesor hiteval na deželo pomagat gospodom pri cerkvenih shodih in pobožnostih, zlasti v industrijskih in gorskih krajih, tako je tudi zdaj v Kristusovi in domovinski ljubezni (pietas erga patriam) vse storil, kar je mogel.

Idealno Ehrlichovo delo za narod njegovemu svetništvu ni v oviro, kakor ni Slomšku, saj je tudi Kristus ljubil svoj narod.

Z Ehrlichovim odhodom v Pariz, v Oxford in pozneje v Ljubljano pa se začno novi listi njegovega življenja in delovanja. In tudi ti novi listi izpričujejo njegovo veličino, njegovo svetniško pot...

MED SOBRTI

LJUBLJANA

† **Matevž Žbontar**, župnijski upravitelj in duhovni svetnik je 24. okt. 1966 v Kamni goricu umrl. Rodil se je l. 1884 v Spodnji Lipnici. Studiral je v Kranju in bil l. 1908 v Ljubljani posvečen v duhovnika. Kaplanoval je na Koroški Beli in na Jesenicah, nato bil župni upravitelj pri Sv. Križu nad Jesenicami, župnik na Koroški Beli. Nemci so ga izselili. Okupacijo je preživel v Ribnici, kjer je bil nekaj časa po vojni župni upravitelj. Za leto dni se je vrnil na Koroško Belo, nato pa je bil v zaporu. Ko se je leta 1950 vrnil iz zapore, je prevzel upravo župnije Kamna gorica, ki jo je vodil 16 let kot ugleden in kljub boleznim do smrti zvest duhovnik.

Za častnega kanonika ljubljanskega stolnega kapitlja je bil imenovan Franc Koretič, ki se je odpovedal ljubljanskemu kanonikatu in je sedaj v škofiji St. Cloud v ZDA.

Biseromašnik ljubljanske nadškofije je letos Ignacij Marinčič, višji vojaški kurat v pokoju v St. Vidu pri Stični.

Zlatomašniki ljubljanske nadškofije so letos: Franc Belec, profesor škofijske klasične gimnazije v pokoju, Glinica pri St. Vidu nad Ljubljano; Anton Gornik, častni kanonik, dekan in župnik v Šmartnem pri Litiji; Anton Hostnik, župnijski upravitelj v Smledniku; Jože Hostnik, duhovnik; Ivan Kljun, župnijski upravitelj v Dupljah; Franc Šuštar, duhovnik v pokoju v Ljubljani; Alojzij Zupanc, bivši vršilec dolžnosti dekana in župnijski upravitelj v Šmihelu pri Žužemberku; Anton Logar, salezijanec na Rakovniku v Ljubljani.

90-letniki bodo letos, „če bo Gospod hotel“: Pavel Perko, župnik v pokoju na Muljavi; dr. Jožef Demšar, profesor v pokoju v Ljubljani pri Sv. Petru; dr. Janko Arnejc, stolni kanonik v Ljubljani; Ivan Erjavec, župnik v pokoju v Preski.

Janez Tomazin, župnijski upravitelj na Gori, je bil nastavljen za kaplana na Brezovici pri Ljubljani; za soupravitelja Gore pa je bil imenovan Alfonz Grojzdek, župnijski upravitelj v Sodražici; Anton Kotar, kaplan v Kranju, je bil premeščen za kaplana v Dobrnič; za kaplana v Kranju je bil nastavljen Janez Voljč, začasni župnijski upravitelj.

Tvarina za pastoralne konference v ljubljanski nadškofiji letos je: za pomladansko konferenco: Dialog z verniki, Mešani zakoni; za jesensko pa: Sodelovanje laikov pri dušnem pastirstvu, „Evharistični zakrament — vzrok edinosti Kristusovega skrivnostnega telesa“.

Od 20. do 24. februarja je bil v Ljubljani teološki tečaj za poglobljanje teološkega študija. Namenjen je bil duhovnikom vseh slovenskih škofij, ordiniranih v zadnjih 10 letih in ki imajo že triletno izpite. Vsak dan so bila dopoldne na fakulteti 4 predavanja, popoldne pa diskusija. Predavali so: Aleksič. Prva poglavja sv. pisma; Grmič. Bog v stvarstvu; Šteiner, Človek — božja podoba; Janžekovič. Stvarjenje; Aleksič, Kristus v SZ in NZ; Fajdiga, Kristus — mit?; Šteiner, Kristusov zakon; Dermota, Kristocentričnost pri katehezi; Cajnkar, Mysterium paschale (biblično); Strle, isto — dogmatično; Smolik, isto — liturgično; Oražem, isto — kerigmatično; Cajnkar, Biblična podoba prve Cerkve; Perko, Božje ljudstvo v bogoslužni skupnosti; Miklavčič, Podoba prve Cerkve pri

očetih; Trstenjak, Pastoralne metode prve Cerkve. Uvodno in zaključno besedo je imel veliki kancler teološke fakultete — nadškof.

Novi dekan teološke fakultete v Ljubljani, profesor dr. Anton Trstenjak, je dne 4. januarja 1967 prezel svoje posle.

Mlajši slovenski duhovniki so s študijskega tečaja v Ljubljani poslali Celjski Mohorjevi družbi odpoved sodelovanja, ako ta takoj in temeljito ne spremeni svojega programa, ki naj bo izrazito katoliški in verski. Verniki namreč lahko dobivajo poljudnoznanstvene knjige iz drugih področij pri drugih založbah. „K dobro premišljeni odločitvi nas sili samo zavest odgovornosti za naš čas in naše poslanstvo. Izključujemo katerekoli drugačne nagibe,“ pišejo.

Pastirsko pismo ljubljanskega nadškofa dr. Jožefa Pogačnika za leto 1967 spodbuja vernike h krščanskemu obhajanju Bogu posvečenih dni in govori o dušnih pastirjih, s katerimi naj verniki vneto sodelujejo.

Generalni vikar dr. Stanko Lenič je bil pooblaščen za delitev svete birne na vsem ozemlju nadškofije.

Tudi letos je bil pri verski komisiji ljubljanske vlade novoletni sprejem za predstavnike katoliške in evangeličanske duhovščine. Udeležilo se ga je nad 70 duhovnikov, med njimi tudi vsi trije škofje. Nadškof dr. Pogačnik je imel tej priložnosti primeren govor.

Postne pridige v ljubljanski stolnici je imel letos jezuit p. Miha Žužek.

Apostolski delegat in odposlanec Sv. sedeža, nadškof Mario Cagna, je 12. decembra 1966 prispel na protokolarni obisk v Ljubljano. Naslednji dan je bil sprejet pri ljubljanski vladi in bil skupno s slovenskimi škofi in beograjskim škofom povabljen na kosilo. Popoldne je obiskal slovenske bogoslovce v semenišču, zvečer pa maševal v ljubljanski stolnici. Tu mu je spregovoril v pozdrav ljubljanski nadškof, apostolski delegat pa je prebral svoj govor v slovenščini. Po udaril je slovensko stanovitnost v veri in zvestobo papežu in želel, da bi Bog oboje še nadalje ohranil in krepil. O odnosih med Cerkvijo in državo oz. nevernimi so ob začetku leta 1967 govorili nadškof dr. Pogačnik, kardinal dr. Šeper in primorski škof dr. Jenko. Zaključek tega razpravljanja nekako pomeni papeževo pismo predsedniku Titu,

ki ga je izročil 10. februarja novi apostolski delegat, ko je bil prvič pri predsedniku republike.

MARIBOR

† **Vekoslav Skuhala**, župnik v pokojni in duhovni svetnik je umrl na Hajdini 1. novembra 1966. Rodil se je leta 1895 pri Veliki Nedelji, bil v duhovnika posvečen leta 1918 v Mariboru. Bil je pomožni duhovnik pri Vel. Nedelji, kaplan v Makolah, kaplan pri Sv. Lovrencu na Pohorju in na Hajdini, tri leta spirital v mariborskem bogoslovnem semenišču, nato pa župnik na Hajdini. Med vojno je bil pregan od okupatorja in je deloval na Hrvaškem, po vojni pa do 1965 spet deloval na Hajdini. Pogreba tega skrbnega in resnega, lirično navdahnjenega duhovnika se je udeležilo tudi 38 duhovnikov. Rajni je napisal šmarnice „Lepa si, roža Marija“.

† **Ferdinand Herman**, župnik v Črensovcih v Prekmurju, je 9. 12. 1966 umrl. Rodil se je leta 1896 v Bratonicah pri Beltincih. Med prvo svetovno vojno je bil v Rusiji ujet in se je preko Sibirije in Kitajske vrnil po vojni ter vstopil v semenišče ter bil posvečen v Mariboru 1. 1924. Bil je kaplan v Dobrovniku, Lendavi, Beltincih, pri Sv. Juriju v Prekmurju, nato od 1934 do 1941 v zagrebški nadškofiji. Ko so Prekmurje med vojno zasedli Madžari, je bilo dovoljeno tamkaj rojenim, da se vrnejo, kar je g. Herman izrazil in postal župnik v Črensovcih. Njegove zadnje poti se je udeležilo 65 duhovnikov.

† **Konrad Ščko**, biseromašnik in starosta duhovnikov mariborske škofije, župnik pri Sv. Ani v Slov. goricah, je 16. febr. 1967 umrl. Rodil se je leta 1882 pri Sv. Vidu na Planini, bil posvečen v duhovnika v Mariboru leta 1906. Kot kaplan je deloval pri Sv. Križu na Slatini, v Hočah, v Vuzenici, kot župnik pri Sv. Antonu na Pohorju in končno pri Sv. Ani v Slov. goricah, kjer je bil po vojni tudi dekan dekanije Sv. Lenart. Med vojno je bil izseljen na Hrvaško. 47 duhovnikov s škofom se je udeležilo pogreba tega vzornega duhovnika, monsignorja, ki je lani še poromal v Lurd, preden je odšel na veliko pot — k Bogu.

Stolni kanonik Franc Hrastelj je bil imenovan za stolnega dekana in slovesno umeščen 30. novembra v mariborski stolnici.

Ferdinand Polanič, kaplan v Ravnah na Koroškem, je bil prestavljen za kaplana v Čadram. — Franc Tement, kaplan v Črensovcih, je postal v isti fari župni upravitelj. — Stanko Horvat, kaplan pri Sv. Križu na Slatini, je bil prestavljen za kaplana na Gomilsko. — Anton

Ravšl, župnik v Št. Ilju v Slov. goricah, je bil upokojen in imenovan za župnijskega upravitelja istotam. — Franc Blažič, ki je nekaj let bival kot organist pri Sv. Marku nižje Ptuja, se je vrnil v svojo ljubljansko nadškofijo in se naselil v Kolvratu.

Mariborski škof. dr. Maksimilijan Držičnik je 19. decembra 1966 slavil 20-letnico škofovskega posvečenja.

Zlatomašniki mariborske škofije v letu 1967 so: Mihael Čarj, župnijski upravitelj, v službi v ljubljanski nadškofiji kot ekspozit v Hrastju; Franc Hrastelj, monsignor, stolni dekan v Mariboru; Vinko Munda, župnijski upravitelj v Kamnici pri Mariboru; Andrej Pirc, župnik v pokojni, Olimje pri Podčetrniku; Alojzij Pirš, župnijski upravitelj v Stranicah pri Slovenskih Konjicah; Ciril Podržaj, župnijski upravitelj, v službi v ljubljanski nadškofiji kot župnijski upravitelj v Trbojah; Franc Rakun, župnik v Framu; Jakob Soklič, mestni župnik in dekan v Slovenj Gradcu; Matija Zdravec, župnijski upravitelj v Starem trgu pri Slovenj Gradcu.

Sv. obredna kongregacija je odobrila nov **lasten koledar** oficijev in sv. maš za mariborsko škofijo. Ta obsega: 30. 11. Sv. Andrej, glavni zavetnik mariborsko-lavantinske škofije, 1. cl.; 27. 3. Sv. Janez Damaščan, 3. cl.; Spomin sv. Ruperta, šk. in spozn.; 16. 5. Sv. Ubald, 3. cl.; Spomin sv. Janeza Nepomuka, muč.; 24. 6. Rojstvo Janeza Krstnika, zavetnik mariborske stolnice in mariborskega mesta, 1. cl.; 27. 6. Sv. Hema, vdova, 3. cl.; 7. 7. Sv. Ciril in Metod, drugotna zavetnika marib. lavant. škofije, 2. cl.; 12. 7. Sv. Mohor in Fortunat, muč., 3. cl.; Spomin sv. Janeza Gvalberta ter sv. Naborja in Feliksa; 12. 10. Sv. Maksimilijan, šk. in muč., 3. cl.; 19. 10. Posvečenje stolnice, 1. cl.; 29. Posvečenje cerkva, 1. cl.; 3. 11. Sv. Viktorin, šk. in muč., 3. cl.; 5. Sv. relikvije v škofiji, 3. cl.; 13. Sv. Stanislav Kostka, spozn., 3. cl.; 13. Sv. Stanislav Kostka, spozn. 3. Spomin sv. Didaka, spozn., 3. cl.

Pri škofijskem ordinariatu v Mariboru je ustanovljen **Svet za pastoralno sociologijo**, ki deluje v treh sekcijah: za cerkveno statistiko, za raziskovanje župnij in za zveze ter strokovno literaturo. Ta zadnja sekcija ureja tudi dela, ki izhajajo v pastoralno-sociološki knjižnici. V to knjižnico so vključene doslej izišle brošure: 1. Vprašanje duhovnikov in duhovniškega naraščaja v marib. škofiji (pošlo), 2. Duhovnik in pastoralna sociologija, 3. P. J. Kokalj DJ, Obisk nedeljske službe božje, sociološka razprava.

Pastirsko pismo mariborskega škofa dr. Maksimilijan Držičnika

za l. 1967 govori o dveh važnih slovenskih obletnicah (1100 let, odkar sta sv. brata Ciril in Metod potovala preko naših krajev v Rim; 1200 let smrti sv. Modesta, prvega škofa med Slovenci v Karantaniji, torej 1200-letnica pokristjanjenja našega naroda), o pomenu teh obletnic in o nalogah slovenskih vernikov v tem letu.

Mariborski ordinarij je po daljših pripravah ustanovil redni škofijski pastoralni svet. Na predlog začasnega škofijskega pastoralnega sveta in opirajoč se na anketo, torej na predloge duhovnikov iz vse škofije, je imenoval člane tega sveta in sicer za mariborsko in celjsko pastoralno okrožje po 4 duhovnike, za ptujsko, dravograjsko, posavsko in pomursko okrožje pa po 2 duhovnika, poleg tega pa še zastopnika stolnega kapitlja in še prof. dr. Steinerja. Skupno ima svet 18 članov. Laiiki bodo imenovani pozneje, ko bodo ustanovljeni župnijski pastoralni sveti.

Na pomladanski pastoralni konferenci bodo duhovniki mariborske škofije razpravljali o nalogah in o ustanovitvi župnijskih pastoralnih svetov.

Jožef Horvat, kaplan pri sv. Ani v Slov. goricah, je postal župnijski upravitelj iste župnije. — Profesor Lojze Pavlič, župnijski upravitelj v Polju ob Sotli, je postal še upravitelj župnije Buče. — Jurij Pribožič, dosedanji upravitelj Buče, je bil na lastno prošnjo dosedanje službe razrešen in stalno upokojen.

PRIMORSKA

Okrožnica Apostolske administracije za Slovensko Primorje z dne 30. nov. 1966 objavlja: „Duhovnika Bajt in Lampret sta se meseca maja 1966 obrnila s prošnjo na sv. očeta, da ju odveže izobčenja in oprsti iregularnosti. Dne 19. okt. je bil podpisan reskript, ki je prosilcema odprl pot do oltarja. Pogoji, da ne bosta več aktivno delovala v Cirilmetodijskem društvu katoliških duhovnikov SRS, sta sprejela; prav tako tudi naloženo pokoro. Tako sta bila 2. oziroma 3. novembra 1966 v Kopru odvezana od izobčenja. Po končanih duhovnih vajah dobila ceteret, da bosta mogla spet opravljati sveto daritev. Bogu, sv. očetu, vsem plemenitim dušam, ki so molile, da se ta zadeva srečno reši, naj gré naša prisrčna zahvala. Gospodoma pa želim, da ju dobri Bog še dolgo ohrani, da bi kot duhovnika mogla še veliko dobrega storiti. — Škof.“

Zlatomašnik primorske administracije je letos: Jože Hostnik, duhovnik tržaško-kopske škofije, ekspozit na Spodnjem Brniku pri

Cerkljah na Gorenjskem; Anton Cerar, župnijski upravitelj v Štivanu; Alojzij Kodermac, župnijski upravitelj v Kožbani; Rafael Morel, župnik v Zagorju na Pivki, in Ivan Semič, dekan v Kanalu ob Soči.

† **Franc Močnik**, rojen v Gorjah pri Cerknem l. 1886 je umrl in bil 26. januarja letos pokopan v Cerknem. Bil je nečak nadškofa dr. Sedeja in posvečen v Gorici 1910. Kaplanoval je v Bovcu, upravljal župnijo Sočo in bil kurat v Kalu nad Kobaridom. Pozneje je deloval v Novakih, Avčah, Lokavcu in Ročinjju. 20 duhovnikov ga je posprenilo na zadnji poti.

† **Aifonz Zavrl**, zlatomašnik, je umrl in so ga v Štomažu na Vipavskem spremili k večnemu počitku ob udeležbi 33 sobratov. Pokojni se je rodil leta 1889 v Litiji. Kot duhovnik je služboval v Vipavi in dolgo let kot župnik v Podkrajju. Od 1954 dalje je bil v Štomažu, kjer je pred 4 leti obhajal zlato mašo. Bil je originalen in šaljivega značaja, vreden dušni pastir in zaveden narodnjak.

† **Anton Berglez**, lazarist, je 16. januarja letos tudi odšel v večnost in so ga pokopali na Gradu pri Mirnu poleg mirenskega dekana Oskarja Pahorja. Bil je rojen v Selah pri Kamniku leta 1893. Zaradi telesne šibkosti ni misijonaril po misijonih kot član misijonske družbe, ampak je oskrboval v glavnem Zavod sv. Jožefa za onemogle v Ljubljani. Ko je skoraj povsem opešal, se je umaknil na Grad pri Mirnu.

† **Adolf Simončič**, zlatomašnik in župnijski upravitelj v pokoju, je 31. januarja 1967 v Hrušici umrl. Rodil se je leta 1891 v Kranjski gori in bil l. 1916 v Ljubljani posvečen v mašnika. Deloval je v Tomaju na Krasu, Krkavčah, v Brezovici na Krasu, Podgrajah, Harijah in Golcu. Ob lepi udeležbi sobratov so ga pokopali na svečnico v Hrušici.

Lazarist Lovro Sedej, predstojnik na mirenskem Gradu, je imel letos postne pridige na Travniku v Gorici vsak petek.

Škof dr. Janez Jenko je ustanovil poseben fond za zidavo cerkvá. Najprej bi naj prišla na vrsto zidava nove župnijske cerkve v Idriji, nato popravila v malem semenišču v Vipavi, novo župnišče v Izoli in cerkev v Portorežu in Novi Gorici.

GORICA

Artur Zalatel se je vrnil iz bolnišnice v Padovi v Gorico.

Goriški nadškof msgr. Andrej Pangrazio je bil zaradi prevelike zaposlitve, ki jo ima kot tajnik italijanske škofijske konference, ime-

novan za škofa v rimski okolici v Porto et Santa Rufina. Novo mesto bo prevzel 2. aprila. Od slovenskih vernikov se je po petih letih škofovanja v Gorici poslovil v cerkvi na Travniku 3. marca.

V Devinu je dekan Kretič oskrbel župniji primerno župnijsko dvorano. Prvi predavatelj v novi dvorani je bil msgr. dr. Klinec, ki je govoril o Cerkvi po zadnjem koncilu.

Posmrtno ostanke pok. prof. Mirka Fileja so iz skupne grobnice goriških duhovnikov, kjer je bil dosedaj pokopan, prenesli v nov grob, kjer bo odslej počival skupaj s svojo pokojno materjo.

TRST

Msgr. dr. Lojze Škerl je bil imenovan za škofovega vikarja za Tržaške Slovence. To imenovanje je zanimanje za Cerkev med rojaki v Trstu zelo pozivilo.

BENEČIJA

† **Anton Vidimar**, župnik v pokoju, je umrl. Rodil se je leta 1890 v starodavni Černeji, znani po rokopisnih spomenikih iz zadnje četrtine 15. stol. V prvi svetovni vojni je bil vojaški kurat na italijanski fronti, nato pa je pastiroval v Stolbici pod Kaninom v Reziji, v Gornjem Barnasu, v Čaneboli, v Tipani in nazadnje v Lazah ob Nadiži za sedanjim žabniškim župnikom Černetom in Kufolom (Čedermacem). Bil je dobra duša in zvest svojemu ljudstvu v Beneški Sloveniji.

CELOVEC

Letošnji biseromašnik Jakob Fatur, nekdanji radovljiški dekan, ki še vedno upravlja župnijo Zeltschach pri Brežah, je bil odlikovan z naslovom duhovni svetnik.

Za duhovnega svetnika celovške škofije je bil imenovan tudi Anton Demšar, duhovnik pri usmiljenih bratih v Št. Vidu na Glini. Isto odlikovanje je celovski škof podelil tudi sobratom: Nikolaju Marktlu, župniku v Rožeku; Francu Repniku, župniku v Logi vesi in Jožefu Wutteju, župniku v Št. Petru na Vašnjah.

Leopold Silan, kaplan v Št. Vidu na Glini, je postal župnik na Gozdanjah nad Vrbskim jezerom. Provizor župnije Pusarnitz, Stanko Škrbe, je postal tudi soprovizor župnije Mühldorf.

Na decembrskem kvartnem sestanku „Sodalitete“ je prof. dr. Polanc sodalom, ki so se zbrali v le-

Naši razgovori

(Vprašali smo za mnenje, ali naj revija še izhaja in kakšna naj bo. Navajamo nekaj odgovorov.)

Mnenje o „Omnes unum“: „Ali je taka revija še potrebna? Meni se zdi, da ne več. Vrata iz domovine so odprta, za dolarje na obe strani. pa gredo dolarji le tja, kulturne vrednote pa le od tam sem, dočim od tod tja ničesar ne sme, v domačem jeziku zunaj tiskanega. Tako lahko dobimo „Družino“, Bogoslovni vestnik. Nisem noben kocksistencialist, pa vendar sem mnenja, da bi tako v emigraciji duhovniki kakor laiki morali brati „Družino“, duhovniki pa še Bogoslovni vestnik. Na ta način bi verski tisk doma podprli, kar je zanje važno. Dobil sem koledar „Družine“, ki mi je zelo všeč. Morali bi ga med izseljenci čimbolj razširiti. „Naša luč“ naj ostane, naj se širi tudi tod okrog, ker je malo poznana, posebnega lista za duhovnike in laike hkrati pa ni treba. Tako duhovniki kakor laiki najdemo dovolj verskega branja v tukajšnjih revijah, domače vesti pa lahko izvememo iz „Družine“.

B. Združene Amer. Države

Kaj mislim o „Omnes unum“? „Revija naj tudi zanaprej ohrani svojo izrazito pastirsko, informativno in slovensko orientacijo. Pač pa naj se še bolj konkretizira, s posebnim ozirom na razvoj slovenskega pokoncilskega krščanstva. Konkretnost se pravi: slediti gibanju poklicev med slovensko svetno in redovno duhovščino, slediti nazorski problematiki v sodobni slovenski umetnosti, oživljati s čim temeljitejšimi predstavitvami svetniške like med pokojnimi slovenskimi duhovniki v vidu kakšnega možnega beatifikacijskega procesa, študirati psihologijo moderne nevernosti, predstavljati vrhunske tuje publikacije iz religiozne problematike itd.“

R. Trst

V domovini

pem številu, podal pregled finančnega stanja Sodalitete in razložil, kako je z volilom dr. Alojzija Kuharja, ki ga je ta zapustil in ga upravlja celovški škof. Na postnem sestanku je govoril Florijan Zergoj o „Božji besedi v današnjem času“ ter dr. Metod Turnšek o „Jubileju pokristjanjenja naših prednikov“. Oba sestanka je vodil kanonik Aleš Zechner, ki mu je bilo poverjeno vodstvo Sodalitete do prihodnjih volitev.

Težjo operacijo na črevesju je prestal dr. France Cigan, profesor na slovenski gimnaziji in prefekt v Mohorjevem dijaškem domu.

po svetu

Dne 5. decembra 1966 je Sv. sedež imenoval tudi za slovenske izseljence vrhovnega dušnega pastirja. Ta „director generalis“ naj v bodoče vodi vse dušnopastirsko delo po smernicah „Exul Familiae“ in posebnih fakultetah ob sodelovanju obstoječe organizacije našega izseljenskega dušnega pastirstva. S tem je bilo na neki način ustrezno tudi tistim, ki so že dvakrat pri Sv. sedežu posredovali, da bi prišlo do imenovanja primerne osebe, ki bi prevzela vlogo pokojnega škofa dr. Rožmana v urejevanju dušnega pastirstva med slovenskimi izseljenci.

Za vrhovnega dušnega pastirja je bil imenovan na predlog slovenskih škofov msgr. Ignacij Kunstelj, dušni pastir Slovencev v Angliji, roj. 10. avgusta 1908 na Vrhniki. Njegov naslov je: 62 Offley Road, London S. W. 9, England (Telefon: 01-735-6655).

Dr. Pavel Robič ostane še nadalje član Summi Consilii de emigratione pri konz. kongregaciji.

Msgr. Kunstelj je bil 8. februarja v avdientii pri papežu Pavlu VI., ki mu je med drugim dejal: „Vaš narod dobro poznam. Zanj veliko, veliko molim. Sporočite vsem, zlasti izseljencem in njihovim pastirjem,

Kaj naj bo „Omnes unum?“ „Po mojem mnenju bo list zagrabil in opravičil svoj smisel, če bo prinašal le-te tri stvari: sinteze teoloških vprašanj, sinteze novih zanimivih teoloških knjig in novic iz slovenskega cerkvenega življenja doma in po svetu, predvsem iz duhovniških vrst. Vse drugo je po mojem mnenju odveč in mimo smisla revije. — Kako dobiti vse to, bo seveda drugo vprašanje. Idealno bi bilo, ko bi bilo mogoče dobiti po svetu za vsako teološko disciplino strokovnjaka, t. j. profesorja, ki se s tem ex offio bavi in ki bi hotel sproti sporočati o posameznih vprašanjih. Vprašanje je, koliko je to izvedljivo? Praktičneje bo verjetno to, da bi v posameznih deželah zasledovali revije in iz njih črpali. Tu sem n. pr. videl revijo, ki že sama prinaša nekake sinteze iz drugih revij. Imenuje se Theologie der Gegenwart.

B. Nemčija

Rad bom sodeloval: „Rad sem pripravljen sodelovati, kolikor mi bo le mogoče. Če imate kakšne konkretne želje, sporočite. Kar se tiče originalne švicarske literature, jo je bolj malo, vsaj v knjižni obliki. A morda bo prišlo kaj drugega v poštev.

S. Švica

moj pozdrav in blagoslov.“ Nato je bil msgr. Kunstelj sprejet tudi pri kardinalu Confalonieriju.

ITALIJA

Prorektor Slovenskega zavoda, dr. Maks. Jezernik, je razposlal dobrotnikom zavoda kronološki seznam dobrotnikov zavoda od 1. jan. 1965 do 20. februarja 1967. Za zavod so doslej darovali razni dobrotniki 43.657.874 lir (700.000 dol.). Od tega odpade na Evropo 19 ml. 24.479 lir, na Ameriko 23.915.700 lir, na Avstralijo pa 717.695 lir. Največja vsota je prišla iz Združenih držav, nato pa od rimskih Slovencev. Tem sledijo darovavci iz Kanade in Anglije.

† Anton Iskra, naš poverjenik v Rimu, vodja vatikanskih slovenskih radijskih oddaj, rektor cerkve Marijinega imena v Rimu, je 12. januarja 1967 odšel k Bogu po plačilo. Rodil se je v Begunjah na Gorenjskem leta 1916 in bil posvečen za duhovnika v Ljubljani leta 1941. V Rimu je po letu 1945 nadaljeval bogoslovne študije, dušnopastirsko deloval po taboriščih in lajšal trpljenje, kjer je mogel. Poleg drugega dela je prevzel še službo na rimskem vikariatu in reševal razne zakonske zadeve. Ob tem se je njegova gorenjska narava prehitro izčrpala in podlegla boleznim. Mašo zadušnico je opravil na dan pogreba njegov prijatelj France Dolinar. Ob njegovem grobu pa so se zbrali še drugi rimski sobrati in številni prijatelji. Njegovo truplo počiva sedaj v družbi trupla pokojnega patra Antona Prešerna, dr. Šaruge, p. Huga Brena, Selana in drugih Slovencev.

P. Damaz, kapucin v Padovi, pripravlja izdajo nove slovenske knjige o patru Leopoldu Mandiču.

Na svečnico prineso papežu sveče razni rimski zavodi. V imenu Slovenskega zavoda sta letos podarila sv. očetu svečo Rafko Valenčič iz koprške škofije ter prof. Janez Vodopivec. V razgovoru z njima je Pavel VI. blagoslovil zavod in vse njegove dobrotnike.

MADZARSKA

† Emerik Vučkič, dekan in župnik v župniji Keszü pri Pečuhu (Pecs) je 16. decembra 1966 umrl. Bil je potomec prekmurskih Slovencev, ki so se v prvi polovici 18. stol. naselili v Taranju (Tarany) v župniji Somogy in ki so do danes ohranili svojo materino govorico. Rojen je bil leta 1888 od revnih staršev kmečkega stanu v tej župniji, študiral v Veliki Kaniži in v Pečuhu ter bil leta 1913 posvečen v

duhovnika. Kaplanoval je na raznih farah in bil od 1953 tudi dekan. Pastiroval je v hrvaškem, madžarskem in nemškem jeziku, a vedno rad zahajal v Prekmurje in druge slovenske pokrajine. Umrli je za rakom.

KANADA

Rev. Stanko Boljka, lazarist, ki ima v Montrealu na skrbi slovensko cerkev sv. Vladimira in okoli 400 družin (največ prekmurskih), je pred božičem povabil frančiškanskega patra Atanazija Lovrenčiča iz Lemonta v Združenih državah, da mu je pomagal pripraviti vernike na božični praznik. Letos bo v Montrealu svetovna razstava. Slovenci, ki bodo prišli na razstavo, naj si ogledajo tudi slovensko središče v tem mestu!

Rev. Ivan Jan, lazarist iz Toronta v Kanadi, je imel v Združenih državah v Clevelandu duhovne vaje za 59 slovenskih mož in 13 fantov.

Župnija Brezmadežne s čudodelno svetinjo v Torontu, ki jo vodi lazarist Rev. Jože Kopač, je ob koncu leta štela 1286 duš. V lanskem letu je imela približno 37.000 dolarjev dohodkov. Približno enako veliko je imela župnija tudi izdatkov: 1. Za odplačevanje dolga in za obresti je šlo 32% vseh dohodkov, dobrih 12 tisoč dolarjev. 2. Za prehrano, plače, za vzdrževanje župnišča, cerkve, pisarne, kurjavo, razsvetljavo, zavarovanje in davke je bilo porabljenih 38%, malo več kot 14.000 dolarjev od dohodkov. 3. Nadaljnjih 30% dohodkov so pa vzele sledeče postavke: asfaltiranje in ureditev prostora za parkiranje, škofijske nabirke, davek škofiji, popravila in nova oprema. So torej zelo varčevali. Iz dušnopastirske statistike pa je razvidno, da je bilo v župniji 34 krstov in 4 smrti. Poročilo se je 11 parov, k prvemu sv. obhajilu je pristopilo 32 otrok, birmanih pa je bilo 95. (Po A. D.)

ZDRUŽENE DRŽAVE

V Jolietu so praznovali 75-letnico fare sv. Jožefa 16. oktobra 1966 s slovesno mašo, ki jo je daroval sedanji župnik msgr. Mathias Butala. asistirali pa so Rev. Albert Adamich, benediktinec p. Dizma Kalčič, in Rev. Edward Stefanich. Pridigal je ob tej slovesnosti Rev. George Kuzma. Vsi so doma iz te fare, ki jo je pred 75 leti ustanovil s 40 slovenskimi družinami Rev. Francis Šušteršič (leta 1891). Za tem je žup-

nijo vodil Rev. John Kranjc, nato Rev. John Plevnik in sedaj msgr. Mathias Butala.

60 let življenja je januarja dočkal profesor dr. Martin Starc, ki deluje v gorski župniji San Andreas blizu Stocktona v Kaliforniji. Zibelka mu je tekla leta 1907 v Metliki v Beli krajini.

Verski mesečnik, ki ga izdajajo oo. frančiškani v Lemontu, Illinois. „Ave Maria“, je stopil z letom 1967 v svoje 59. leto. Izhaja v 4400 izvodih.

Člankar v februarški številki lista „Ave Maria“ predlaga, naj bi 40-danski post v slovenščini sedaj ob spremenjeni postni postavi imenovali „spokorni čas“.

† **Dr. Andrej Farkaš**, župnik slovenske župnije v Bridgeportu, Connecticut, se je 20. januarja t. l. smrtno ponesrečil na nekem cestem križišču. Malo poprej je z letališča odpeljal p. Kokalja, dr. Franca Blatnika in p. Karla Wolbanga na stanovanje. Rajni je bil rojen leta 1908 pri Sv. Križu na Murskem polju (iz te župnije je danes v vinogradu Gospodovem 20 duhovnikov!). Stopil je v salezijansko družbo, dovršil bogoslovje na ljubljanski teološki fakulteti, doktorat pa dosegel v Padovi, z disertacijo o „Prva poglavja Geneze v primeri s klinopisno in hieroglifsko literaturo“. Kasneje je dosegel doktorat še iz političnih ved v Padovi. Odkar je bil v Ameriki, je pokazal svoje zmožnosti in gorečnost posebno v vodstvu župnije v Bridgeportu, kjer je pomnožil faro s 500 begunci in kjer je deloval 15 let.

V spremenjeni obliki

S to številko prevzema list nov konzorcij, ki se bo trudil, da bo list še nadalje izvrševal svoje poslanstvo. V imenu sobratov, ki so list z veseljem sprejemali in podpirali, naj bo dosedanjemu konzorciju na tem mestu izrečena za trinajstletno delo prisrčna zahvala.

V novi obliki bo list izhajal štirikrat na leto in sicer: 30. marca, 30. junija, 30. septembra in 30. decembra. Vsem naročnikom preko morja ga bo uprava pošiljala po letalski pošti. Obvestila in prispevke za list pošiljajte za naslednjo številko vsaj do zadnjega dne prejšnjega meseca.

Prvo številko pošiljamo vsem sobratom, katerih naslove poznamo. **Naslednje bodo dobili le tisti**, ki bodo list naročili. Letna **naročnina**

Za pokojnim dr. Farkašem je bil imenovan za župnika v Bridgeportu Alojzij Hribšek, doslej profesor in kaplan v Greenwichu.

P. Fortunat Zorman iz Lemonta je decembra pridigal v Port Credit, Ontario, duhovne vaje za može in fante, rojake v Kanadi. Bilo je 41 udeležencev. Glavna misel duhovnih vaj je bila: Kristus je Odrješnik celega človeka, duše in telesa.

P. Jože Kokalj, slovenski jezuit, ki se je odločil, da pojde v misijone v Zambijo v Afriki, je januarja obiskal rojake v Clevelandu in drugih slovenskih naselbinah v Združenih državah.

ČILE

Za monsignorja je bil imenovan Janez Mohar, župnik in dekan v Curacautin, škofija Temuco, kjer deluje že nad 18 let.

ARGENTINA

Slovensko dušno pastirstvo v Slovenski vasi pri Buenos Airesu je novembra proslavilo 10-letnico. Hhrati je bila tudi obletnica blagoslovitve cerkve Marije Kraljice, pri kateri imajo naši lazaristi tudi svoje Misijonišče. Priložnostni nagovor je imel direktor slov. izs. dušnih pastirjev v Argentini, msgr. Anton Orehar.

Med argentinskimi Slovenci so bile v decembru kar tri nove maše: Prvo sv. daritev je opravil Mirko Grbec in dva salezijanca: Janez Langus in Alojz Tekavec.

za Omnes unum znaša 50 šilingov, za preko morja 75 šil. (3 dolarjev). Uprava se priporoča za preplačila, ki naj omogočajo pošiljanje sobratom, ki težje plačajo oz. težje pošiljajo denar. Poravnati naročnino s prevzemom intencij je tudi možno.

Naročnino morete plačati tudi pri **poverjenikih**: Rev. Anton Vukšinič, 146 Bell Street, Port Colborne, Ont., Kanada; Rev. Jožef Ferkulj, St. Vincent Home, 1340 N. — 10 Street, Quincy, Illinois, U.S.A.; Rev. dr. Anton Trdan, Capellan, Hacienda Acuelo, Est. Hospital, Chile; Rev. Jure Rode, Ramon Falcon 4158, Buenos Aires, Argentina; Msgr. Jože Jamnik, Boršt 91, Trieste, Italia; Msgr. dr. Franc Močnik, via don Bosco 10, Gorizia, Italia.